

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги
Мирзо Улуғбек номидаги Самарқанд Давлат
Архитектура - Курилиш Институтининг
“Архитектура” факультетининг
“Касб таълими” кафедраси



Битирув малакавий ишининг
ТУШУНТИРИШ ХАТИ

Мавзу: Рангтасвирда меваля натюрморт ишлаш ва уни ўқитиш услуби.

Кафедра мудири: доц. Рахимов А.Қ.
Рахбар: ўқт. Ахатов Ф.Ш.
Бажарди: 402- КТ(с) гурухи
талабаси Рахмонкулова Зарина.

Самарқанд 2014 йил.

Мундарижа:

1.Кириш.....	
2. Мавзуни асослаш.....	
а) Рангтасвир санъати.....	
б) Рангтасвирда натюрморт жанри.....	
в) Ижодий жараён.....	
3. Атроф мухит муҳофазаси.....	
4.Ўқув услубий қисм.....	
Хулоса.....	
Илова	
Адабиётлар.....	

КИРИШ

Санъат шундай ажойиб хиссий курулдики инсон бошқа ҳеч қайси йўл билан ифодамай билмаган нарсасини шу курул воситасида ифодамайди.

Илм-инсон муаммосини ҳал қилиш йўлидаги биринчи босқичахлоқ иккинчи босқич, санъат энг хуфя энг ардоқли қатламчи этиб боришига ўринишдир.

Хосе Ортета И.Гассет маданият тараққиёти натижасида халқлар ўртасидаги маъданий, маънавий алоқалар ривожланиб борар экан санъатга бўлган талаб кундан-кунга ошиб бормоқда. Ўз ўзидан маълумки илмий маънавий ошган сари санъатга бўлган истеъмол қилиш ҳисси кучайди.

Бу борада оддий бир мисол сифатида бозорлар ва савдо дўконларидаги нарса ва буюмларини қанчалик ранг баранг тасвирлар билан безатишни бир кўз олдимизга келтиришимиз кафлдир. Инсонларнинг кўндалик турмуши тарзининг қўлланиладиган барча нарса ва буюмларнинг нафис ва гўзал бўлишга одамлар қанчалик интилаётганлигини ўзи бир мавзунинг заруриятига етарли заминидир.

Рассом хайкалтарош меъмор курул бастакор ёзувчи ва бошқа ижодкорлар яратган асарларини эса, шубҳасиз санъат асари деймиз. Санъат қайси кўринишда бўлмасин кишиларнинг хис туйғуси, рухиятига таъсир этувчи маънавий гўзаллик эзгулик сифатида намоён бўлади. Ҳар бир ижодкор ўзига ўзланади. Ўзгача меҳнат қилади ана шунинг учун ҳам санъатнинг ўзигача турлари мавжуд.

Мавзуни асослаш

Мавзуни асослаш.

Менинг мавзуим “Рангтасвирда мевали натюрморт ишлаш” ва уни ўқитиш услуби деб номланади.

Мен мавзуим орқали рангтасвир санъатида мевали натюрморт ишлашни ўз олдимга мақсад қилиб қўйдим. Чунки унга рангтасвир санъатининг натюрморт жанрида ишлаш жуда ёқадиган шунинг учун диплом ишимга мавзу қилиб мевали натюрморт ишлашга қарор қилдим. Тасвирий санъат – энг қадимий ва кенг тарқалган санъат турларидан биридир. У кенг маънога эга. Ўз ўрнида ҳайкалтарошлик рангтасвир ва графика каби турларга бўлинади. Рангтасвир асосан бўёқлар воситасида матога девор юсасига шунингдек бошқа жойларга ишланади.

Тасвирларнинг мазмуни характери ва шунга ўхшаш барча хусусиятлари бўёқлар орқали ифодалаб берилса бунга рангтасвир санъати дейилади. Шундан келиб чиқиб фарз қилинган мевалардан тузилган натюрморт чизишга натюрморт жанри ва натюрморт мактаблари, тарих буюк рассомларини шу тўрт йил ичида ўрганиб улар яратган натюрморт жанридаги асарларни таҳлил қилиб ўрганиб чиқдим.

Менга натюрморт жанрининг композициялари унга қўйиладиган талаблар шу билан бирга ранглар ечими ва тўғри танланган мавзулар жуда ёқадиган. Ёрқин ранглар мавзуларнинг бой диққатга сазоворлиги буюм нарсаси, мева чевалар жилоси мени ўзига мафтун этади.

а) Рангтасвир санъати

Рангтасвир – Италиянинг буюк рангтасвирчилари Перо делла Франческо, А.Матенья, Боттичелли, Манордо да Винчи, Микеланджело, Рафаель Джорджоне, Тиццан, Веронезе, Гинторетто, Нидерландияда Я ван Эйк, П.Брейгель катта Германияда А.Дюрер, ХХольбейн кичик, М.Нитхард (Грюневалд) ва бошқалар.

XVII-XVIII асарларда Европа рангтасвирнинг ривожланиши қийинчилик билан кечди. Францияда (Ж.де Латур, Ф.Шампен, Н.Пуссен, А.Ватто, Ж.Б.С. Шарден, Ж.Фрагонар, Ж.Л.Давид), Италияда (М.Каровиджо, Д.Фетти, Дж.Б.Тьеполо, Дж.М.Креспи, Ф.Гварди), Испанияда Л.Эл Греко, Д.Веласкес, Ф.Сурбадан, Б.Э.Мурильо, Ф.Ройс, Фландрияда (П.П.Рубенс, Я.Йорданс, А.Вал Дуйк, Ф.Снейдерс), Голландияда (Ф.Халс, Рембрандт, Я.Вермер, Я. ван Рейсдал, Г.Герхардт, К.Фабрициус), Буюк Британияда (Дж.Рейнолдс, Г.Гейнсборо, У.Хогарт), Россияда (Ф.С.Рокотов, Д.К.Левиский, В.Л.Боровиковский) миллий мактаблар ташкил топди.

Рангтасвир янги социал-фундаментал ҳолатларни тарғиб қилиб, ҳафти кенгрок ва аниқ тасвирлашга, ҳаракатни ва кўп қирралигини, айниқса инсонни кундалик атрофидиги муҳитни ўзаро (пейзаж, интерьер, уй жиҳозлари): психологик муаммоларни чуқурроқ кўрсатиш, шахс ва атроф муҳитнинг ўзаро конфликт муносабатини ҳис қилишни кўрсатади. XVII асрда жанрлар системаси кенгайди ва шаклланди

XVII – XVIII асрларда дастгоҳ рангтасвир ўрни катта бўлиб, монументал-декоратив рангтасвир айниқса барокко услубининг туркираган пайти ҳайкалтарошлик ва маъмурчилик билан ҳамжиҳатликда инсоннинг эмоционал қабул қилишни муҳитни яратди. Ҳар хил рангтасвир системалари шаклланибулар услубий жиҳатлари умумийлиги (динамик рангтасвир, барокко ўзига хос спирал шакли очик композиция билан; классицизм рангтасвири-аниқ, қатъий ва тушунарли расмлар билан), рококо рангтасвири рангларнинг жозибали Ньюаж уйини, ёрқин ва хиратошлар билан) маълум бир услубий талабаларга бирлашади.

Дунёнинг рангбаранглигини, фазовий-ёруғ муҳитни тасвирлашга интилан кўпгина расмлар рангтасвирнинг тонал системасини мақамлаштиради.

Бу эса кўп қатламли мойбуёқ рангтасвирдаги усуларни индивидуаллаштиришга олиб келди. Дастгоҳ (станковизм) рангтасвирнинг ўқитиш этиросли бахрамандлик учун асарларнинг яратилишига талаб кучайиб, камирали, нозик ва енгил, техник рангтасвир пастель, акварель, тўғи, турли портрет миниатюрасининг ривожлантиришига турки берди.

XIX – асрда Европада ва Америкада миллий реялистик рангтасвир мактаблари ташкил топди. Европанинг бошқа дунё минтақалари билан алоқалари кенгайиб, рангтасвирнинг Европача тажрибаси ўзига хослиги талқин қилиниб, маҳаллий қадимий анъаналар асосланган (Ҳиндустонда, Хитойда, Японияда ва х.к.) бўлса, Европача рангтасвирга узоқ шарқ мамлакатлари санъати (асосан Япония ва Хитой) таъсирида бўлганлиги сабаб декоративлиги рангтасвир текслиги янги усулларини кўплашга даъвад этди.

XIX – асрда Рангтасвир чигал ва актуал дунёқарашларини муаммосини ечишга қодир бўлиб, жамоат ҳаётида актив рол ўйнаган ижтимоий ҳайталикда қаттиқ танқитига учраган XIX – асрда давомида Академизм қонунлари, образлари идеал-мавхумлик даражасига кўтариш натурализм тенденциялари юзага келди. Мавхумликка қари кураш жараёнида ички классицизм ва салонли академизм ҳудудига келди. Рангтасвир романтизми, тарихий драматик ходималарига ва замонавийликка қизиқиш билан рангтасвир тилининг энергияси ёруғлик ва соянинг контрасти рангбаранглиги билан Г.Жерика Э.Делакруа – Францияда Ф.О. Рунги ва К.Д. Фредрих-Германияда; ажралиб туради.

Реалистик рангтасвир воқеяликни кузатиш асосида тўла маънога, ҳақиқатга муҳлисни ишончликка ҳаётий тасвирлашга Дж. Донателло буюк британияда К.Коро, барзион мактаби устозлари О.Домье Францияда, А.Г.Веницианов П.А.Федотов Россияда ундайди.

Рангтасвир санъати

Рангтасвир- асосан бўёқлар воситасида матога, девор юзасига, шунингдек бошқа жойларга ишланади.

Рангтасвир санъати жозибали ва қизиқарлиги билан нафақат ўзлаштирилади ҳатто улар ўқий билиши, яъний идрок қилиши билимда ҳам ўқитувчидан жидий билим ва малака талаб қилади.

Рангтасвирни ўрганиш босқичларининг ҳар бирида ҳиссий ва кўрсатмалар материалларининг роли жуда ҳам муҳим, чунки рангтасвирда кўрсатмаликсиз

таълим ва тарбия жараёнини ташкил қилиш мумкин эмас. фақат кўрсатмаликка иши (репродукцияларнинг нимоиш қилиш) яхши йўлга қўйишгандагина кузатувчанлик актив ва таҳлил қилиш тажрибасида зарурдир. Н.М.Кивишининг юқоридаги таърифларга яна шуни қўшимча қиламизки жоизки бугунги техник тарақиёт турли ранглар филиаллар япатиши имкониятига эга.

б) Рангтасвирда натюрморт жанри натюрморт Французчадан жонсиз табиат деган маънони англатади. Натюрмортда буюмлар ва нарсалар сабзавотлар ва мевалар асбоб ускуналар, идиш-тавоқлар ва кўпгина нарсалар бир мазмунни маънони билдирадиган тасвирий санъат жанридир “Натюрморт мустақил жанр бўлиши билан бирга тематик суратлардаги асабларнинг мазмунини очиб беришдир кўмаклашувчи уни тўлдирувчи восита бўлиб, ҳам хизмат қилади”.

Буюк натюрмортлардлан Вилиям класс хида жан Батис, Симон Жарден, Болтазан Ван дер Аст, Вилиям Калф, П.Канчаловский И.Машкаф Ўзбекисонлик натюрмортчилардан Р.Ахмедов, Ю.Элезаров, А.Икрамжонов, З.Кавалавеская, Г.Абдурахмонов О.Қозоқов Ж.Умарбековларни айтиб ўта оламиз бу рассомлар натюрморт жанрида гўзал ва бетакрор асарлар яратганлар ва натюрмортнинг мактабларини ташкил қилишга эришганлар. Ҳар бир рассом тасвирий санъатнинг сирларини ўрганишда албатта натюрморт ишлашни бошлайди. Шундан рассомлар борки натюрморт асарлари улар учун ҳаёт мамоти ҳисобланади. Албатда биз бунга Голланд натюрмортчини қила оламиз. улар шу даражага боришганки фотографиядан ҳам таниб ва танидек кўринадиган суратлар чизишган.

Натюрморт асарни безаш ва уни тўлдирувчи бўлиб ҳам хизмат қилади. Мусаввирлар ўз асарларини безашда мазмун мохиятини очиб беришди натюрмортдан кенг фойдаланиладир.

Чингиз Ахмаровнинг “Суғд тўйи” асарида рассом тўйни тасвирлаган бўлиб, тўйга тўёна сифатида ташриф буюраётган меҳмонлар кўлида нози неъматлар, қушлар гуллар сўзана идишлар. Шу каби натюрморт элементларини учратишимиз мумкин. Рассомнинг яна бир асарида яъни деворга ишланган “Йил фасллари” асарида ҳам мева чевалар, пиёла, кўза шунга ўхшаш элементлар учрайди.

Бундай мисолларнинг кўплаб кўришимиз мумкин Р.Ахмедовнинг “кўшк” номли асарини томоша қилсангиз ҳам натюрморт асосий ўрнини эгалаганини кўришимиз мумкин. Кенг дала жийпони, шийпон ёнида Ховуз ёнида тол дарахтлари

тасвирланган бўлиб айти тушлик пайти дам олаётган аёллар тасвирланган. Дастурхон ёзилган қовун, узум нон ва чойнак пиёлалар асарнинг мазмуни очиқ беришга ёрдам беради. Коллоризм ранг орқали кўриладиган дунёнинг “пўст”ини кўрсатиш қобилияти билан боғлиқ рангнинг рангтасвир-колористик трактовкаси унинг конкипит-сезиладиган идрогини тахмин қилади. Бу билан бирга рангнингролини бироз пасайтиради. Ранги локал ишлатишда ёрқинроқ,билинадиган бўлган, рангнинг синвошикасиҳан катта рол ўйнаган натюрморт французча натице морте жонсиз табиат деган маънони англатади. Инсоннинг атрофини ўраб турган риал майин муҳитда жойлашган ва композицияси жихатдан яхлит гуруҳини ташкил қилган нарсалар тасвирланади. Натюрмортда жонсиз нарсалар масалан: уй рўзғор, рўзғор буюмлари столдаги бўлиб, вазадаги гул сабзавотлар мевалар, паранда ва майда хайвонлар тасвирланди.

Натюрмортни биз билдамизки деворга ишланган суратлар Юнонистонда мозайкаларда учратиш мумкин Европа натюрморт XVI асарнинг охириларига келиб мустақил жанр сифатида шаклланди.

XVII – XVIII асрларга келиб Голландия, Финландия, Францияданатюрморт жанри кенг тарқалди. Голанд мусаввирларидан ритер класс, Яван Ийшус Ф.Синайдир ва франциялик Жаннатис Шарденларнинг натюрморт асарларида рангтасвир санъатининг нодир намуналарини кўришимиз мумкин.

Ўзбекистонда натюрмортчи усталардан С.Колибаков З.КовалевскийР.АхмедовЮ, А.Юнусов, А.Мирзаев О.Қозоқов А.Икромжонов ва бошқа кўпгина ёш рассомлар натюрморт Ўзбекистон тасвирий санъатида яъний қадимий давр санъатида масалан: Афросиёб деворий рассомларида вазадаги мевалар, миниатюра санъатида эса Камолиддин Бекзоднинг Шойбонийхон портретида тасвирланган буюмлар улардан сиёҳдон, камчи учрайди. Натюрморт бу мустақил жанр бўлиши билан бир қаторда тематик сутантлардаги асарларни мазмунини очиқ беришда ва тўлдирувчи восита бўлиб ҳам хизмат қилади. Бу эсаасарни кўриш бир қаторда биз ўша ҳолатни воқеа қаерда содир бўлаётганини билиб олишимиз лозим. Ҳар қандай асарини негизини албатта композиция ташкил этади. Композиция тузиш ижод қилиш деган маъноларни англатади. Натюрмортда композициянинг ўрни катта бўлиб ҳар бир детал ранг, ҳажм ва шу мавзу асосида мос натижалар танланади.

Натюрморт таркибига кирадиган нарсалар эстетик, талабларига жавоб

бериши, шакли, хажми, сирти, рангларни очилиш ва тўқлиги жой-жойида ишлатилиши мувофиқдир.

Натюрмортга танлаб олинган нарсалар биринчидан жуда қизиқари бўлиши ва бу эса кишида расм чизишга ҳавас ҳиссини уйғотади. Қанчалик натюрмортнинг композицион муайянлиги натюрмортда асосий талаблар эришилса бунчалик табиий чиқади.

Натюрмортда асосий талаблардан бу ўлчам нарсалар ранги ва суратдаги асосий нарсаларнинг марказига яқин жойига қўйилишидир. Бу асарни мазмунини очишда ва ёнидаги қўшимча деталларни мувозанатга келтириб тўлдириб туради. Натюрморт жойлашини яғни вақт ўйлаб фикр қилиш мақсадга мувофиқдир. Бу билан натюрморт жойлашига ва унга мос нарсалар топиш ва уларни рангига ҳам эътибор бериш. Шу билан бир вақтнинг ўзида шакли ҳам ҳар-хил бўлишига эътибор бериш керак.

Натюрморт жойлашини анча вақт ўйлаб фикр қилиш мақсадга мувофиқдир. Бу билан натюрморт жойлашига ва унга мос нарсалар топиш уларни рангига эътибор бериши шу билан вақтнинг ўзида шакли ҳам ҳар хил бўлишга эътибор бериш керак. Натюрмортга хоҳлаган ҳамма нарсаларни қўйиш керак дегани эмас. Битта пастановка сиртларидан фойдаланилса асарни мазмунини бойитади ва янада қизиқарли ва жозибали қилади. Ялтироқ шиша, сапол, ёки чинни идишлар қўйилса улардан ялтироғи ва жилврасиз бир жойга қўйилса уларни тақослас ёнма ён ўрганиш учун имконият туғилади.

Натюрморт тузишда ён каттаси орқароқда майинларни олдиндан қуйиб бажарилади. Кўпинча рассомлар асосий придшитни атайлаб геометрик марказдан сал силжитиб қўядилар ва мувозанатни сақлаш учун қарама-қарши томонда ранги оч ва тўқлиги ёнга зид бўлган предмет оладилар. Отоқли натюрморт Сезаню Шарден Хурнцийлар бу услубда кенг фойдаланган.

в) ижодий жараён











Атроф мухит мухофазаси

Атроф мухит мухофазаси

Ҳозирги даврда инсон билан табиат ўртасидаги муносабатларнинг ўзига хос хусусиятлари: Биосферанинг инсон ҳаёт учун зарур бўлган барчакомпонентларига нисбатда ҳушёрликбилан қараш ва ҳозирги босқичда инсоннинг уларга бўлган барча компонентларига нисбатда ҳушёрлик билан ыараш ва ҳозирги босқичда инсоннинг уларга бўлган таъсири қандай даражада намоёт бўлаётганлигини эътиборга олиб иш кўриш нисбатда долзарб масаладир.

Ушбу масалани чуқурроқ тушуниб олиш учун биосферанинг инсон ҳаёти учун зарур бўлган тикланадиган ва тикланмайдиган энг муҳим табиий ресурсларини кўриб чиқамиз. Аввало биосферадаги табиий ресурслар дейиладиган қозилма бойликлар иқлим, сув, тупроқ ўсимлик ҳайвонлар, шунингдек космик ва атом ресурслари ва хоказоларни тушунмоқ лозим. Бу ресурслар икки турга бўлинади: қайта тикланадиган ва қайта тикланмайдиган ресурслар қайта тикланадиган ва қайта тикланмайдиган ресурслар қайта тикланадиган ресурсларга инсон истеъмоли натижасида мутлоқо тугаб кетмайдиган ҳар энгил ёки бир неча йилдан кейин қайта тикланиб турадиган ресурслармасалан тупроқ ўсимлик ва ҳайвонлар дунёсини берадиган масхулотлари киради.

Инсон томонидан тупроқ ва ўсимлик ҳайвонлардан оқилона фойдаланилса, улардан кўпроқ фойда олиш мумкин акс ҳолда тупроқ унумдорлиги пасиб кетиши ёки у ирозияга учраши мумкин ва ҳк. Ўсимлик ва ҳайвонларнинг айрим турлари ҳам йўқолиб кетиши мумкин. Қайта тикланадиган ресурслар билан бирга ҳеч қачон тугамайдиган ресурслар мавжуд. Уларга иқлим ва сув ресурслари киради. Улардан қанча фойдаланса ҳам миқдори тугамайди, лекин ёмонлашиши мумкин. Қайта тикланмайдиган ресурсларга ер ости бойликлари (Темир пардаси олтин нефт газ кўмир ва бошқалар) киради.

Улардан фойдаланилган натижасида захираси камайиб боради ва қачонлардир тугаб қолади. Лекин улар қайта тикланмайди. Улардан тежамкорликдан фойдаланилгани талаб этилади. Тирик организмлар жумладан инсонни табиат билан муносабатлари ва улар ўртасидаги зарали оқибатлар ҳақида қиёқача қуйидагиларни айтиш мумкин масалан; Ҳавонинг таркибидаги кислород деярли барча организмнинг яшаши учун зарур бўлган элемент ҳисобланади. Озиасиз инсон 5 ҳафта сувсиз беш кун кислородсиз бегумент ҳам яшаши мумкин.

Сайёрамизда кислород (етказиб берувчи манбалар қандай экан? Олимларнинг фикрича кислороднинг ярмидан кўра қуруқликдаги ўсимликлари, қолгани эса сувдаги ўсимликлари, қолгани эса сувдаги ўсимликлар томонидан ажратиб чиқарилади).

Кейинги беш йил инсон таъсирида ер юзида ўрмонларнинг 3-2 қисм кириб ташланди. Охирги юз йилда 40% га экин ўрмонзорлар йўқ қилинди. Уларнинг майдонни қисқартириш ҳисобига ҳозир атмосфералда йилига 10-12 м.л.д. Т. Кислород миқдори камайяди. Аксинча корбонад ангидрининг миқдори ўрта асрларга нисбатан 10-12% га ортди. 150 йилдан сўнг сайёрада кислород мувозанатини бузилиш хавфи сезилади унинг миқдори критик нуқтага ётиб бориши мумкин кислороднинг кўпи автомашиналар, самалётлар ва бошқа турдаги техникалар томонидан ўзлаштириб юборилмоқда дунё бўйича 700 мл. Автомашиналар бўлиб, уларнинг сони йилига сайёранинг алохи сони ўсишига нисбатан 5 марта кўп ўсиб бормоқда.

Ҳозирги реактив самалётлар Америкадан Европага учиб келгунча ўртача 50-100 г кислород ёқади. Бундай миқдордаги кислородни қунига 10 минг гектар майдондаги ўрмон ишлаб чиқариши мумкин. Атмосферанинг озон қатлами ҳам емирилиб бормоқда. Хива транспорти озон захираларининг камаишига сабаб бўлмоқда, бу эса атмосфера юқори қатламидаги ҳаёт учун хавфли ҳисобига ультра бинафша кукунларини ер юзида тушиб инсонлар ва ҳайвонларга салбий таъсир этиш мумкин биосферанинг бир муҳим таркиби қисмларидан бири сув ҳисобланади.

Иловалар









Хаётий фаолият хавфсизлиги

Диплом лойиҳа иши “Рангтасвирда натюрморт жанри ва уни ўқитиш услуги” мавзусида бўлиб, унда архитектуравий, меъморий режавий ва ландшафт диўайн ечими масаласи қараб чиқилган.

Диплом лойиҳа ишида ўқувчиларга учун, хавфсизликни таъминлаш, ёнғин ва электр хавфсизлиги ошириш, зилзиладан ва ёнғин-сочинлардан одамларни муҳофаза қилиш чора-тадбирлари кўриб чиқилган.

Шунинг учун ҳам диплом лойиҳа ишининг “Ҳаётий фаолият хавфсизлиги ва меҳнат муҳофазаси” бўлимида биз асосий эътиборни ҳар қандай жойда ҳам, исталган пайтда ҳам содир бўлиш эҳтимоли бўлган тез-тез юз берадиган ёнғин, портлаш, электр хавфсизлиги, ҳаво ҳароратининг кескин совуб ва исиб кетиши, кучли қор ва ёмғир ёғиши, зилзилага ва санитария-гигиена талаблари ҳамда тизимларининг ишдан чиқиши, сув босиши каби офатларга қаратамиз.

Самарқанд шаҳри тоғга яқин ҳудудда жойлашгани учун ёмғир тез тез ёғиб туради. Ёзда эса қурғоқчилик бўлади. Шунинг учун ёмғир, ёнғин хавфсизлигини кўриб чиқамиз.

Ёнғин – инсонлар ҳаёти ва соғлиғига таҳдид солувчи, моддий ва маданий бойликларни йўқ қилувчи офат, назоратдан чиқиб кетган ёниш жараёни.

Ёнғин келиб чиқиши учун қуйидаги уч омилнинг бир вақтнинг ўзида бир жойда бўлиши етарлидир. Яъни:

- ёнувчи мода (коғоз, ёғоч-тахта, нефть ва унинг маҳсулотлари);
- ёниш манбаи (гугурт, учкун, аланга);
- оксидловчи (кислород, ҳаво);

Ёнғиннинг олдини олиш уни учирашдан кура осонроқдир. Қуйида ёнғин хавфи пайдо бўлганда ва юз берганда аҳолининг ҳаракатлари қандай бўлишлиги ҳақида фикр юритамиз:

Ёнғинларни тез, кенг тарқалиб кетишининг асосий сабаблари бўлиб қуйидагилар ҳисобланади:

- иншоотлар лойиҳасини ишлаб чиқишда йўл қўйилган хато ва камчиликлар;
- иншоотлар қурилишида Қурилиш меъёрлари ва қоидалари ҳамда давлат стандартига риоя қилмаслик;
- ёнғин назорати, газдан фойдаланишни назорат қилиш ходимлари томонидан кўрсатилган, ёнғиннинг олдини олиш тадбирларининг бажарилмаслиги;
- фуқароларнинг ёнғин содир бўлганда ўз вазифаларини билмасликлари ва ваҳимага

тушиб қолишлари;

-болаларнинг ёнғин чиқишига олиб келувчи уйинларига катталарнинг бепарволик билан қараши;

-ёнғинга қарши курашда қўлланиладиган ўчириш ва кутқариш воситаларининг етишмаслиги.

Ёнғиннинг олдини олиш чора-тадбирларига қуйидагилар киради:

-ёнғин ва портлашга хавфли бўлган барча объектларни инвентаризациялаш (корхона ёки муассасага қарашли мол-мулкни ҳисобга олиш, рўйхат қилиш), паспортлаштириш ва декларациялаштириш (керакли маълумотларни ўз ичига олган расмий ҳужжат тузиш);

-ташкилот ва муассасаларда доимий равишда давлат махсус текширув идоралари томонидан ёнғин ва портлашнинг олдини олиш бўйича текширувлар ўтказиш, ёнғин чиқиши ва портлашларга сабаб бўлувчи камчиликларни аниқлаш, зудлик билан бартараф этиш ва уларга йўл қўймаслик;

-Қурилиш меъёрлари ва қоидалари, давлат стандартларига доир махсус буйруқларни сўзсиз бажариш;

-ёнғиндан муҳофаза қилувчи идораларнинг ходимлари берган кўрсатмаларни бажариш, энг асосийси ёнғинга олиб келувчи вазиятларни махсус кучлар томонидан биринчи навбатда бартараф этиш бўйича қилинадиган ишларни бажариш;

-ёнғинни бартараф этиш чора-тадбирларини билиш, қолаверса ёнғинни ўчириш учун биринчи дақиқада бир пиёла, иккинчи дақиқада бир челақ сув етарли бўлишини, учинчи дақиқада эса бир цистерна сув ҳам етмай қолиши мумкинлигини ёдда тутиш;

-аҳолининг барча табақасини мунтазам равишда ёнғиннинг олдини олиш чора-тадбирларини бажариш бўйича ўргатиб бориш.

Ёнғинга қарши курашда ва уни бартараф этишда қуйидаги қоидаларга амал қилиш катта самара беради:

-ёнғин кенг тус олиб кетмаслиги учун ёнаётган жойнинг теvarак-атрофини сув ва бошқа ёнмайдиган қоришмалар ҳамда моддалар билан совитиб, ёнишига йўл қўймаслик;

-ёнаётган ҳудудни кўпик, куқун, қум, қалин мато ва ҳаво ўтказмайдиган бошқа нарсалар билан ажратиб, яккалаб қуйиш;

-ён-атрофдаги барча тез ёнувчи жиҳозларга, иншоотларга махсус кўпик-куқунли,

ишқорли сув сепиш;

-ёниш реакциясини кимёвий йўл билан секинлаштириш.

Ўтни ўчиришни дастлабки ускуналари.

Ўтни ўчириш ускуналари: кўлда ишлатиладиган бирламчи воситалар; бир жойда муқим ўрнатиладиган ва механик ёки автоматик ҳаракатга келтириладиган ускуналар; ҳархил масофадаги ҳудудларда ҳаракатланаоладиган кўчма ускуналар ва бошқаларга бўлинади.

Бирламчи ўт ўчириш воситаларига, ташкилот ишчи ва хизматчилари ёки ихтиёрий ёнғин дружина (ИЁД-ДПД) аъзолари томонидан ишлатишга мўлжалланган, ёнғинга қарши «қалқонлар»да изоҳланган оддий асбоблар, махсус енг ва дастаклар билан жиҳозланган ички ўт ўчириш кранлари ва бошқа ускуналар киради.

Маъмурий бинолар ва саноат корхоналарида, ёнувчи ашёлар ва портловчи моддалар сақланадиган омборхоналар ҳудудида, ёнғин хавфи мавжуд бўлган жойларда ўт ўчиришда қўлланиладиган асбоблар ўрнатилган, «ёнғинга қарши қалқон» чизма да акс эттирилган.

Ўқув услубий қисм

Педагог қандай бўлиши керак

“Педагогика” термини грекча икки сўз –“пайс” яъни бола ҳамда “эгейн”, яъни бошлаб бориш бошқариш тарбиялаш деган сўзлардан келиб чиқади. Тарихидан шундай бўлиб чиқадики, педагогика асосан болаларни, ёш авлодни тарбиялаш ҳақидаги фан сифатида тарақий этди. Педагогика ўсиб келаётган ёш авлоднинг тарбиялаш тўғрисидаги фандир. Кишилиқ жамият тариқий этиши билан у ҳам ўсиб боради кишилиқ жамияти пайдо бўлиши билан одамларнинг меҳнат фаолияти процессида уларнинг ишлаб чиқариш тажрибалари, меҳнат малакалари пайдо бўлди, ва улар ўзгариб ортда, борди.

Уларда турли меҳнат қуролларини ишлата билиш кўникмалари ҳосил бўлади ва улар ўзгариб, орта борди, уларда турли меҳнат қуролларини ишлата билиш, кўникмалари ҳосил бўлади ва бу қуролларни такомиллаштириш қобилияти нутқ ва тафаккур ўсиб ривожлана борди. Кекса авлод меҳнат процессида ортилган тажрибаси асосида ўсиб келаётган ёш авлодни ҳам меҳнатга иштирок этишга ўрганиши керак эди ва шундай қилди. Шундай қилиб тарбия кишилиқ жамияти практик эҳтиёжининг объектив заруратидан келиб чиқди, шу жамият билан бирга ривожлана борди. Педагог яъни ўқитувчилик касби ҳам жуда мураккаб касблардан биридир ҳозирги замон ўқитувчиси зиммасига ёш авлодни жисмоний жихатдан пишиқ, рухан тетик билишдан ватанпарвар, мамлакатимизда демократик жамият кўришнинг вазифасим юклаган. Шунинг учун ҳам у кенг маълумотли ва юксак маданиятли киши бўлиши лозим. Ўқитувчи талабаларни севиши уларга чинакам ғамхўрлик қилиши ва улар билан ўз фарзандидек муносабатда бўлиши керак. Талабалар меҳрибон, очик кўнгил ўзини уларга яқин тутадиган ўқитувчилар севадиганлар, ҳар бир ишда унга эришишга ҳаракат қиладиган ҳатто шундай хислатларга эга бўлган педагоглардан баъзиларини умр бўйи унутмайдилар ўқитувчиларга хос хусусиятлардан бири талабалар билан

бир меъёрда муносабатда бўлиш лекин уларга нисбатан қатъий ва жиддий талабчан бўла олишдир. Ўқитувчи талабалар билан яқиндан муносабатда бўлиш, уларга доимо ғамхўрлик қилиши билан бир вақтда, уларни эркалатиб ҳам юборимаслик керак. Талабалар ўзлари билан хаддан ташқари кўпол муамалада бўлувчи ўқитувчини севмайдилар. Бас шундай экан ўқитувчи талабалар билан бир меъёрдан муамола қилиши керак. Шунинг учун ҳамisha янги талабалар сари дадил қадам ташлаб борувчи, янгиликлар изловчи ҳар бир ўқитувчи таълим тарбия йўлларига жавоб бера оладиган даражага кўтариш учун табиат ва жамиятнинг вужудга келиш ҳамда тарақий этиш қонуниятларини яхши билиши керак ўқитувчи синфда ва синфдан ташқарида ўқитувчилар ўртасида олиб борадиган таълим-тарбия ишида уларни ҳозирги замон масалалари билан таништиради, уларга янги кишига демактария шароитида яшайдиган хос хислатларни тарбиялади.

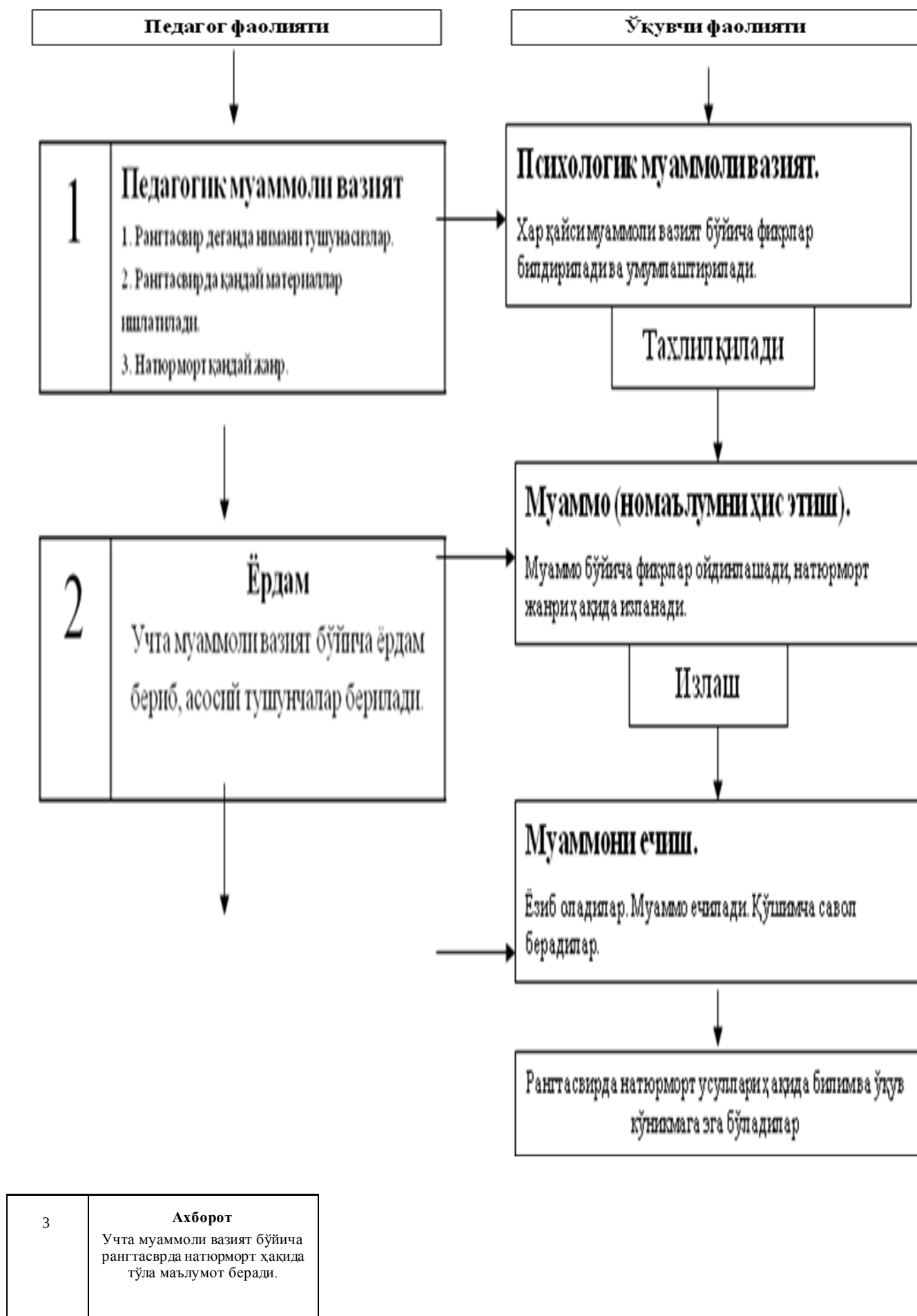
Замонавий ўқитиш технологияси

Касбий таълим деганда, талабаларнинг муаян типдаги ўқув юртида (лицей, коллеж, институт) ўқиш жараёнида эгаллаб олиши лозим бўлган ҳамда системасига солинган билим, малака ва кўникмаларнинг аниқ белгиланган доираси тушунилади. Бу билим малака ва кўникмалар доираси энг муҳим фактлар илмий тушунчалар, қонун ва назарияларни, дунёқараш ғояларини, ахлоқий ҳамда эстетик нормалар ва талабаларнинг кўрсатган маълумотларини ўрганиши уларнинг илмий тафаккури ва ижодий қобилиятларини ривожлантириш усуллари ҳақида материалларни шунингдек малака ва янги замонавий билимларни (компьютер ва бошқалар) амалда қўллаш ва янги билимларини эгаллашдаги малака ва янги билимларини эгаллашдаги малака ва янги замонавий билимларини ичига олади. Касбий таълимнинг мазмуни бир қатор факторларнинг асосийлари қуйидагилардир: ижтимоий ишлаб чиқаришнинг объектив эҳтиёжлари ҳамда фан ва техниканинг тараққиёт

даражаси ижтимоий тизимининг характери, бунга давлатимизнинг ҳозирги пайтда олиб бораётган, касбий таълим назарияси ва маънавий ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш чора тадбирлари ҳақидаги босқичма босқич ислохотлари киради.

Давлатимиз муаян турдаги ўқув юрти олдига қўядиган мақсад ўқув юрти олдига қўядиган мақсад ҳамда вазифалари бундай типдаги ўқув юртлари сарасига ўқиш муддати камида 3 йил бўлган академик лицейлар ва касб коллежлар кириб, улар олдига ижодий ва ижтимоий фаоллиги билан ажралиб турадиган юқори умумий касбий маданияти касб этган мутахассислар янги баркамол авлодни шакллантиришни мақсад қилиб қўяди, бундай баркамол авлодни шакллантириш мақсадида Вазирлар маҳкамаси 1998-февралда қабул қилинган Академий лицейлар ва касб ҳунар коллежлари ташкил этиш ҳамда улар фаолиятини бошқариш тугрисидаги қарори касб ҳунар коллежлар учун малакали педагог ва муҳандис педагог кадрлар тайёрлайдиган олий ўқув юртларини белгилаб беради. Бу ҳозирги пайтда фаолият кўрсатган олий ўқув юртлари Низомий номидаги Тошкент Давлат Педагогика университети, Наманган муҳандислик педагогика институти, Бухоро озиқ-овқат енгил саноат институти ва бугунги кунда битирув малакавий мавзуларини ҳимоя қилаётган “Самарқанд давлат архитектура қурилиш институти “Касбий таълим” йўналиши талабаларидир”. Бу эса давлатимизнинг ўқув юртлари олдига қўйган мақсад ва вазифаларининг босқичма босқич оширилаётган ислохотлари бўлиб Касбий таълим санъат йўналиши бўйича битириб чиқаётган навбатдаги талабаларнинг имкониятларини эътиборга олувчи дидактик талабалар касбий таълимнинг мазмуни тарихий характерига эга кишилик жамияти тараққиётининг турли босқичларида у турлича бўлган.

“Рангтасвирда мевали натюрморт ишлаш ва уни ўқитиш услуги” мавзусида муаммоли ўқитиш технологияси



“Рангтасвирда мевали натюрморт ишлаш ва уни ўқитиш услуги” мавзусидаги назарий машғулотнинг технологик харитаси

ТР	Дарснинг давомийлиги	Дидактик жихозлар	Ўқитувчининг дарс давомидаги фаолияти	Услуб	Вақт (мин)
1	Ташкилий қисм	Гуруҳ журнали	Талабалар билан саломлашиш, йўқлама қилиш, маънавий-маърифий ишлар ўтказиш	Савол-жавоб	5
2	Ўтган мавзуни такрорлаш	Доска, дарсни ўзлаштириш	а) Уйга берилган вазифани текшириш. б) Савол-жавоб ва ўтган мавзуни мустахкамлаш.	Жорий суҳбат	15
3	Мотивация	Ҳаётий мисоллар	Қизиқарли ҳаётий суҳбатлар. (Ҳозирги замонавий рангтасвир ҳақида).	Суҳбат	5
4	Янги мавзуни баён қилиш ва тушунтириш	Доска, тарқатма материаллар	Муаммоли ўқитиш услубидан фойдаланиб “Рангтасвирда натюрморт ишлаш” мавзусида муаммоли вазият яратади.	Муаммоли ўқитиш услуги	25
5	Янги мавзуни ўзлаштириш	Тарқатма материаллар	Талабалар мавзу бўйича ўзаро савол-жавоб олиб борадилар. Муаммони ечиш йўллари топишга ҳаракат қиладилар.	Савол-жавоб	10
6	Мавзуни мустахкамлаш учун техник воситалардан фойдаланиш	Топшириқ карточкалари	Рангтасвирда натюрморт ишлаш усуллари кўрсатилган тарқатма материаллар беради.	Мустақил ишлаш	10
7	Материалларни умумлаштириш ва системалаштириш	Слайдлар	а) Олинган билимларнинг муҳокамаси. б) Талабалар олган билимларини биргаликда муҳокама қиладилар.	Диалог	5
8	Якуний қисм	Технологик харита	а) Якуний хулосалар. б) Уй вазифасини баёни.	Адабиётлар билан ишлаш	5

**SAMARQAND VILOYAT HOKIMLIGI
O`RTA MAXSUS KASB – HUNAR TA`LIM BOSHQARMASI**

**O`QITUVCHINING TAQVIM
MAVZU REJASI.**

S a m a r q a n d – 2 0 1 4 y.

Самарқанд вилоят ҳокимлиги
Ўрта махсус, касб-хунар таълим бошқармаси

Самарқанд санъат коллежи
Ўрта махсус, касб-хунар таълим муассасининг номи

«Тасдиқлайман»
ўқув ишлари бўйича
директор ўринбосари

« » август 2014 й.

Ўқитувчининг тақвим мавзу режаси.

Фан номи : Бадиий безак

Мутахассислик : Амалий санъат

Ўқитувчи : Рахмонкулова Зарина

Ўқув режаси бўйича.

№	Мутахас- сислик- лар.	Гуруҳ	Умумий соат	Олдин ўтилган		Режалаштирилган соат				Шундан			Қим томонидан тасдиқланган
						семестр	семестр	назарий	амалий	Назорат турлари			
										Ж.Н	О.Н	Я.Н	
1.	6140011	210	39	-	-	17	22	6	33	-	1	1	Каф. муд
2.	6140011	211	39	-	-	17	22	6	33	-	1	1	Каф. муд
3.	6140011	212	39	-	-	17	22	6	33	-	1	1	Каф. муд
4.	6140011	213	39	-	-	17	22	6	33	-	1	1	Каф. муд
5.	6140011	214	39	-	-	17	22	6	33	-	1	1	Каф. муд

Тақвим мавзу режа _____ **Санъат** _____ фан
кафедрасининг мажлисида муҳокама қилинди ва тасдиқланди.
2013 йил 29 август мажлис баёни

Кафедра мудири:

(фамилияси, исми, шарифи)

(имзо)

[illegible]

[illegible]

**Ўзбекистон Республикаси Олий ва Ўрта
Махсус Таълим Вазирлиги
Ўрта Махсус, касб-ҳунар таълим маркази
Самарқанд вилоят ўрта махсус, касб-ҳунар
таълим бошқармаси.**

Самарқанд санъат коллежи

(коллеж номи)

Санъат

(кафедра номи)

2013-2014 ўқув йили

**ЎҚИТУВЧИНИНГ ШАХСИЙ
ИШ РЕЖАСИ.**

С а м а р қ а н д – 2 0 1 4 й.

«ТАСДИҚЛАЙМАН»
«2» сентябр 2014 йил.

_____ **Саънат** _____ **кафедраси**
_____ **ўқитувчи Раҳмонқулова Зарина** _____ **нинг**
Ўқитувчининг тоифаси (лавозими, илмий даражаси, унвони) фамилияси, исми, шарифи

2009 – 2010 ўқув йилида бажариладиган

ШАХСИЙ ИШ РЕЖАСИ.

Шахсий иш режа кафедранинг
2009 йил 30 августдаги
«1» сонли мажлиси йиғили-
шида муҳокама қилинди.

Кафедра мудири _____
(фамилияси, исми, шарифи)

Шахсий иш режани
қабул қилдим _____ **Раҳмонқулова Зарина** _____
(ўқитувчининг ф.и.ш.)

(имзо)

1.Ўқув ишлари.

[illegible]

Изоҳ: Назарий ва амалӣ машгулотлар қўшилади $30+55=85$ соат 5 та гуруҳга бўлинади $85: 5=17$ соат 1 ярим йиллик бажарилади.

[illegible]

Изох: Ўқув илмий бўйича 5 гуруҳга кўпайтирамиз $39 \times 5 = 195$

2. Илмий – услубий ишлар.

№	Бажариладиган ишлар	Муддат		Режадан ташқари ишлар	Изоҳ
		Режа	Амалда		
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					

3. Илмий тадқиқот ишлари.

№	Бажариладиган ишлар	Муддат		Режадан ташқари ишлар	Изоҳ
		Режа	Амалда		
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					

4. Ташкилий услубий ишлар.

№	Бажариладиган ишлар	Муддат		Режадан ташқари ишлар	Изоҳ
		Режа	Амалда		
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					

5. Маънавий – маърифий ва тарбиявий ишлар.

№	Бажариладиган ишлар	Муддат		Режадан ташқари ишлар	Изоҳ
		Режа	Амалда		
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					

6. Очиқ дарслар жадвали.

№	Мавзуси	Бажарилиши		Изоҳ
		Қайси гуруҳ	Муддати	
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
.				

«Бадий безакда плакат жанри»

мавзудаги дарснинг матни

Сана 14.09.09. гуруҳ 213 фан Бадий безак

Дарсга қатнашаётган талабалар сони 25

Фан ўқитувчисининг исми шарифи Файзиева Ижобат

Дарс мавзуси Бадий безакда плакат жанри

Дарснинг мақсади:

а) Таълимий

б) Тарбиявий

в) Ривожлантирувчи

Дарсда қулланиладиган услублар:

Дарснинг тури:

Дарснинг жиҳози:

Режа:

Таянч иборалар:

ДАРС ТАҲЛИЛИ

Сана _____

Дарс, уқитувчи ва гуруҳ хақида умумий маълумот:

Уқитувчининг Ф.И.Ш. _____

Фан номи _____

Гуруҳ _____ Курс _____ Мутахассислик _____

Дарс мавзуси _____

Дарс мақсади _____

Уқув хонасининг санитария ҳолати (тайёргарлиги) _____

Дарс таҳлилининг мақсади _____

Уқитувчининг дарсга тайёргарлиги:

Таквим мавзу режаси ва дарс режаси мавжудлиги _____

Маърузалар матни, илмий, уқув ва методик адабиётлар мавжудлиги _____

Кургазмали, таркатма ва техник воситаларнинг мавжудлиги _____

Дарснинг боришига илмий методик ва педагогик тавсиф:

Дарснинг тузилиши ва қисмларини режалаштириш _____

Вактдан, ёзув тахтаси (доска) дан, ёрдамчи материаллардан фойдаланиш _____

Уқувчининг уқув анжомлари билан таъминланганлиги _____

Урганилаётган мавзунинг вақт ва ҳажми жиҳатидан уқув дарсларга мослиги _____

Баён қилинаётган материалнинг илмийлиги, изчиллиги, тулаллиги _____

Дарснинг ҳаётӣ воқеалар билан боғланиши, материалнинг уқувчилар езишга мослиги, гоӣвий – сиёсий қиймати, дарснинг тарбиявий аҳамияти _____

Уқувнинг баён қилиш усули, мавзуни сураш, баҳолаш, янги мавзуни утган мавзуга боғлаш _____

Дарс утиш усуллари:

Дарс давомида утилган мавзуни сурашда, янги мавзуни баён қилишда, мустаҳкамлашда, яқунлашда қулланилган услуб ва шакллар ҳамда уларнинг мақсадга мувофиқлиги _____

Дарс давомида фойдаланилган кургазмали қуроллар _____

Дарс давомида фойдаланилган дарсликлар, техник воситалар _____

Дарсда уқувчининг мустақил ишлари _____

Уйга вазифа _____

Укитувчининг дарсга муносабати:

Гуруҳ укувчиларининг билими, укувчиларга муомаласи, гуруҳни муомала эта олиши ____

Иш услуби, раҳбарлик роли, нутқ маданияти, ташқи киефаси, укувчилар уртасида обрусси

Дарсинг жиобий ва салбий томонлари: (бунда дарс кузатувчи таҳлил давомида курган ютук ва камчиликларини езиб куяди)

Хулоса: (Илмий, методик ва педагогик тақлифлар)

Дарс режасининг бажарилиши, дарсда куйилган мақсадга эришилиши, укувчилар билимининг сифати, дарс таълимининг Давлат таълим стандартларига жавоб бериши ____

Укитувчининг илмий, методик ва педагогик жихатдан ердამга муҳтожлиги еки укитувчи илгор тажрибасининг оммалаштиришга лойиклиги ____

Дарсинг самарадорлиги ва укитувчининг иш фаолиятини янада яхшилашга каратилган илмий методик ва педагогик тақлифлар ____

Дарс таҳлили билан танишдим

(имзо)

(Ф.И.Ш.)

Таҳлил килувчи

(имзо)

(Ф.И.Ш.)

Хулоса.

Рангтасвирнинг натюрморт жанрига бўлган қизиқиш, имконият цивилизациянинг илк даврларидан бошлаб келган. Натюрморт жанри ва яратилган асарлар дастлаб мустақил жанр сифатида шаклланган, лекин кейичалик рассомлар томонидан бу жанрга бўлган қизиқиш кескин кучайган. Бунда асосан натюрморт жанрининг буюк устоларининг тинмай изланишлари бир-бириникини, такрорланмаслигига ҳаракат қилдилар. Албатта бу рассомларнинг ижод қилишларида рангтасвир натюрморт мактабларининг ўрни катта бўлган натюрморт мактабларининг ўрни катта бўлган натюрморт мактаблари айниқса Голландия, Филандия, Франция, Германия, Италия ва бошқа мактаблар, бу мактаб рассомларининг натюрмортлари ўта даражада аниқлик ва рангларнинг ҳам аслидек беришликлари билан фотография даражасида изланишлари ажралиб туради. Бу рассомлардан П.Класс, В.Кальф, Б.Вдер Аст, Я.Веникс А. Бейрен Х.Де.Гесмлар ва бошқалар. Шу билан бирга Ўзбекистонга келиб шу жойда илк бор натюрморт асарларини яратган рассомлар Н.КалменаМ.Крузин, Ф.Уфиқиев М.Меньникова, Ш.Хасанова И.Саминжонова ҳамда Ф.Абдурахмонов А.Икромжонов, О. Қозоқовлар яратган гўзал ва бетакоро рангтасвир ва натюрморт асарлари билан яқиндан танишдим. Мен асосан натюрморт ишлашнинг босқичма босқич бажариши кетама кетликлари ҳақида рассомлари ҳам танишдим. Шу билан бирга натюрмортнинг ён томондаги деталлари орқали пландаги деталлари, образ, натюрмортнинг ишлаш босқичма босқичлари ҳақидага ўқитувчи устоз муаллим бу инсон ёш ўсиб келаётган эртанги кунимиз бўлиши ёшларга билим берди. Ўртада ва тарбиялайди. Асосан тасвирий санъат дарслари талабалар эстетик дунёқарашини ғоявий эътиқотларини шакллантиришда алоҳида аҳамият касб этади.

Уларнинг фикрлаш, қобилиятини ижодий тасавурини бадий эстетик хиссиётини ўстиради. Шу билан бирга уларни бирга гўзаликни севишгаЮ, фантазия қилишга ундайди. Хулоса қиладиган бўлсак натюрморт жанрига бўлган қизиқишимни мен келажакда янада давом эттирмоқчиман. Чунки бунга сабаб коллежларда талабаларга таълим тарбия ишларини ошиб беришда натюрморт жанри янада чуқурроқ ўрганиши ўз олдимга мақсад қилиб қўйдим.

Ўз устида янада изланишимга ва ишларимни янада ривожланишига тўғри келади.

**ФОЙДАЛАНИЛГАН
АДАБИЁТЛАР**

Адабиётлар.

1. Абдурахимов С. Тошёрв Н., Рангтьасвир Тошкент ЎМКХТМ 2005 й
2. Набиев М. Рангшунослик Тошкент “Ўқитувчи” 1995 й.
3. Ойдинов Н. “Рассом –ўқитувчилар тайёрлаш муаммолари” Тошкент ўқитувчи “Зиё нашр” 1997 й.
4. Орипов Б. “Тасвирий санъат ва уни ўқитиш методикаси” Тошкент илм зиё 2005 й.
5. Эгамов Х. “Буёқлар билан ишлаш” Тошкент ўқитувчи 1981 й.
6. Яшхин А.П. живопись Москва 1990 г.
7. Ўзбекистон илмий энциклопедияси
8. Каримов И.А. “Янгича ишлаш ва фикрлаш давр талаби” Тошкент 1997 й. Ўзбекистон нашрети
9. Авлёкулов Х.Т. Замонавий ўқитиш технологиялари Тошкент 2001 й.
10. Баркамол авлод Ўзбекистон тарақиётининг пойдевори Тошкент 1997й
11. Рахимов А.К.Абраев К.Ш. Ахатов Ф.Ш. битирув малакавий ишни бажариш учун методик тавсифлар Самарқанд 2013 йил.
12. Азизхўжаева Н. Педагогик технологиялар ва педагогик махорат Тошкент 2006 й.
13. Олимова ва бошқалар Дидактик воситалар Тошкент 2006 йил.
14. Атабоев Қ.Қ. Хаёт фаолияти хавфсизлиги фанидан ўқув қўлланма Самарқанд 2013 йил.

